

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Olsztynie

LOL.410.005.02.2023

Pani
Beata Daszyńska-Muzyczka
Prezes Zarządu Banku Gospodarstwa Krajowego
Bank Gospodarstwa Krajowego
Al. Jerozolimskie 7, 00-955 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/073 Wsparcie rozwoju turystyki ze środków Programu Przedsiębiorcza Polska Wschodnia -
Turystyka

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie
ul. Artyleryjska 3e, 10-165 Olsztyn
T +48 89 678 82 00, F +48 89 678 82 30
lol@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-69, 10-950 Olsztyn

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Bank Gospodarstwa Krajowego (dalej: Bank lub BGK), Al. Jerozolimskie 7, 00-955 Warszawa.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Beata Daszyńska-Muzyczka, Prezes Zarządu Banku Gospodarstwa Krajowego, od 1 grudnia 2016 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Realizacja Strategii inwestycyjnej Przedsiębiorcza Polska Wschodnia – Turystyka. 2. Nadzór i kontrola nad procesem udzielania wsparcia w formie pożyczek na rozwój turystyki.
Okres objęty kontrolą	Lata 2016-2023 (I kwartał). Dla realizacji celów kontroli mogły być wykorzystane dane i dokumenty z okresu wcześniejszego i późniejszego w zakresie związanym z przedmiotem kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie
Kontrolerzy	1. Sebastian Helbrecht, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/42/2023 z 24 marca 2023 r. 2. Bartosz Kościukiewicz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/65/2023 z 4 maja 2023 r. 3. Waldemar Żarnoch, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/40/2023 z 24 marca 2023 r.

(akta kontroli str. 1-3)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Działania dotyczące realizacji Strategii inwestycyjnej Programu Przedsiębiorcza Polska Wschodnia – Turystyka³ prowadzone były w BGK prawidłowo. W sposób właściwy przygotowano i przeprowadzono postępowania o udzielenie zamówienia publicznego dotyczące wyboru pośredników finansowych⁴, a także zgodnie z wymogami wyegzekwowano od nich wniesienie zabezpieczenia należytego wykonania umów. Stosownie o postanowien Strategii inwestycyjnej pobrano również opłatę za zarządzanie środkami Strategii w wysokości 1,13% środków przeznaczonych na jej realizację (9,7 mln zł).

Należycie prowadzono także monitoring przebiegu realizacji Programu, poprzez bieżącą analizę sprawozdawczości pośredników finansowych oraz złożonych wniosków o wypłaty transz środków. W sposób właściwy podjęto także działania mające na celu wypowiedzenie trzech umów zawartych z pośrednikiem finansowym z powodu stwierdzonych istotnych nieprawidłowości w ich realizacji, a także działania mające na celu wyegzekwowanie wypłaconych pośrednikowi środków. Kontrola

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ dalej: Strategia inwestycyjna

⁴ Dalej: PF lub pośrednicy finansowi.

wykazała jednak przypadek nieustalenia istotnych nieprawidłowości w ramach przeprowadzonej kontroli pośrednika finansowego, związanych z niewłaściwym przekazywaniem środków pożyczki.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Realizacja Strategii inwestycyjnej Przedsiębiorcza Polska Wschodnia – Turystyka

Opis stanu faktycznego

1.1. BGK realizował wsparcie rozwoju turystyki ze środków Programu na podstawie Strategii inwestycyjnej stanowiącej załącznik do umowy⁶ zawartej przez Bank ze Skarbem Państwa – ministrem właściwym do spraw rozwoju regionalnego⁷. Zgodnie z tą umową BGK, w terminie 30 dni od dnia jej zawarcia, mógł ustanowić Pełnomocnika do spraw realizacji tej Strategii. Umowa wskazywała obowiązki takiego Pełnomocnika, które obejmowały w m.in. reprezentowanie oraz wykonywanie wszelkich czynności określonych w umowie. Według stanu na 18 kwietnia 2023 r. w Banku nie ustanowiono ww. pełnomocnika.

Dyrektor Departamentu Instrumentów Finansowych (dalej: DIF) wyjaśnił, że ze względu na charakter Programu oraz szeroki zakres czynności niezbędnych do jego wykonania uznano, że nie było zasadne wyznaczanie tylko jednej osoby, ale całego zespołu odpowiedzialnego za jego realizację. Obsługa Programu została powierzona pracownikom Zespołu Projektów Polski Wschodniej w strukturze DIF. Do obsługi Programu dedykowane były zespoły systemowo-merytorycznego wsparcia w DIF, tj. z Biura Monitorowania Projektów i Biura Systemu Instrumentów Finansowych Unii Europejskiej. Wsparcie w realizowaniu Programu zapewniały inne departamenty w strukturze organizacyjnej BGK, m.in. Departament Ryzyka Finansowego (zarządzanie ryzykiem operacyjnym oraz finansowym), Departament Rachunkowości (organizacja i nadzór nad prowadzeniem rachunkowości finansowej banku), Departament Kontrolingu (zarządzanie ryzykiem biznesowym oraz rachunkowość zarządczą banku), Departament Rozliczeń i Operacji (obsługa operacyjna oraz ewidencyjno-księgową transakcji w ramach działalności własnej i zleconej banku), Departament Prawny (obsługa i pomoc prawna), Departament Zarządzania Zakupami i Kontraktami (obsługa zakupów i zamówień publicznych) oraz Departament Marketingu (informacja i promocja).

(akta kontroli str. 5-75)

1.2. Określone w Strategii inwestycyjnej korzyści dla przedsiębiorców w postaci pożyczek na rozwój turystyki zostały zdefiniowane jako: kwota finansowania – do 500 tys. zł, maksymalny okres spłaty – do 7 lat, stałe i atrakcyjne oprocentowanie na warunkach korzystniejszych niż rynkowe – 3,585% lub 1,7925%, brak opłat i prowizji za udzielenie i obsługę pożyczki, możliwość karencji spłat, wkład własny już od 0%, elastyczne warunki spłaty uwzględniające sezonowy charakter działalności, a także preferencje (niższe oprocentowanie oraz brak wymaganego wkładu własnego) dla obiektów posiadających status Miejsca Przyjaznego Rowerzystom ze Wschodniego Szlaku Rowerowego Green Velo oraz mikro, małych i średnich przedsiębiorców (dalej: MŚP) prowadzących działalność nie dłużej niż 2 lata (startupy).

(akta kontroli str. 17-75)

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Umowa nr MRIF/DPP/1/2016 z 22 grudnia 2016 r.

⁷ Minister Rozwoju i Finansów, następnie Minister Inwestycji i Rozwoju, a następnie Minister Funduszy i Polityki Regionalnej, dalej: IK.

1.3. W okresie objętym kontrolą BGK przeprowadził cztery postępowania w sprawie udzielenia zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego na wybór PF w celu wdrażania instrumentu finansowego Pożyczka na Rozwój Turystyki. W wyniku:

- ogłoszonego 1 czerwca 2017 r. postępowania przetargowego o numerze referencyjnym BZP38DIIF2017 zawarto cztery umowy z PF na łączną kwotę 40 000 tys. zł (w postępowaniu tym wpłynęło 10 ofert),
- postępowania przetargowego ogłoszonego 28 sierpnia 2017 r. (nr referencyjny DZZK/87/DIIF/2017) podpisano jedną umowę z PF na kwotę 10 000 tys. zł (wpłynęły cztery oferty w tym postępowaniu),
- ogłoszonego 3 września 2018 r. postępowania przetargowego nr ref. DZZK/122/DIF/2018) zawarto pięć umów z PF na łączną kwotę 50 000 tys. zł (wpłynęło 10 ofert),
- ogłoszonego 4 grudnia 2020 r. postępowania przetargowego (DZZK/147/DIF/2020) zawarto pięć umów z PF na łączną kwotę 60 000 tys. zł (wpłynęły 22 oferty).

(akta kontroli str. 76-79)

1.4. Analiza dokumentacji ww. zamówienia publicznego przeprowadzonego w 2020 r., dotyczącego postępowania na wybór PF w celu wdrażania instrumentów finansowych Pożyczka na Rozwój Turystyki w ramach realizacji strategii PPW-T⁸ wykazała, że BGK wszczął i przeprowadził to postępowanie zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁹ (dalej: Pzp) oraz zasadami określonymi dla postępowań o ustalonej wartości zamówienia powyżej 214 000,00 euro. Ogłoszenie i informacje o udzielanym zamówieniu opublikowano w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, a oferty uznane przez zamawiającego za niepodlegające odrzuceniu zostały rzetelnie ocenione. Oceny spełnienia przez wykonawców postawionych warunków udziału w tych postępowaniach dokonano na podstawie załączonych przez wykonawców do ofert wymaganych dokumentów i oświadczeń. Wyboru wykonawców dokonano z zachowaniem zasady uczciwej konkurencji oraz równego traktowania. Wybrano najkorzystniejsze oferty oraz podpisano umowy z wybranymi wykonawcami, zaś zakres świadczeń ujęty w tych umowach był tożsamy z ich ofertami. Zostały one sporządzone zgodnie z przedmiotem zamówienia określonym w specyfikacji istotnych warunków zamówienia. Wszystkie osoby wykonujące czynności w postępowaniu złożyły oświadczenia o braku okoliczności powodujących ich wyłączenie z postępowania.

(akta kontroli str. 80)

1.5. W okresie objętym kontrolą BGK zawarł 15 umów wdrożenia i zarządzania instrumentem finansowym Pożyczka na Rozwój Turystyki:

1. Umowa nr 2/PPWT/3817/2017/II/DIF/034 zawarta została 5 października 2017 r. z Agencją Rozwoju Regionalnego „MARR” S.A.:
 - wkład BGK wynosił 10 000,00 tys. zł, a wkład PF 526,32 tys. zł,
 - wskaźniki realizacji umowy określono na: wypłata 100% limitu pożyczki oraz liczba jednostkowych pożyczek udzielonych startupom nie mniej niż 15% udziału w portfelu pożyczek (wskaźniki wskazane w każdej umowie z PF) oraz udzielenie co najmniej 56 jednostkowych pożyczek,
 - czas budowy portfela określono na 18 miesięcy od daty wpłaty pierwszej transzy z BGK,
 - okres wygaszania portfela liczony jest od dnia następnego po dniu zakończenia okresu budowy portfela do dnia wygaśnięcia lub rozwiązania wszystkich

⁸ Sygn. postępowania: DZZK/147/DIF/2020.

⁹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, ze zm., uchylona z dniem 1 stycznia 2021 r.

zawartych w okresie budowy portfela umów pożyczek, lecz nie dłużej niż 60 miesięcy od dnia zakończenia okresu budowy portfela.

Wynagrodzenie wypłacone do I kwartału 2023 r. wyniosło 1 422,79 tys. zł.

2. Umowa nr 2/PPWT/3817/2017/I/DIF/037 zawarta 28 września 2017 r. z Lubelską Fundacją Rozwoju:

- wkład BGK wynosił 10 000,00 tys. zł, wkład PF 1 111,11 tys. zł,
- wskaźnik realizacji umowy określono na udzielenie co najmniej 98 jednostkowych pożyczek,
- czas budowy portfela – 18 miesięcy od daty wpłaty pierwszej transzy od BGK,
- okres wygaszania portfela liczony jest od dnia następnego po dniu zakończenia okresu budowy portfela do dnia wygaśnięcia lub rozwiązania wszystkich zawartych w okresie budowy portfela umów pożyczek, lecz nie dłużej niż 60 miesięcy od dnia zakończenia okresu budowy portfela.

Wynagrodzenie wypłacone do I kwartału 2023 r. wyniosło 830,04 tys. zł.

3. Umowa nr 2/PPWT/12218/2018/II/DIF/141, zawarta 8 listopada 2018 r. z Agencją Rozwoju Regionalnego "MARR" S.A.:

- wkład BGK wyniósł 10 000,00 tys. zł, wkład PF 973,68 tys. zł,
- wskaźnik realizacji umowy określono na udzielenie co najmniej 50 jednostkowych pożyczek,
- czas budowy portfela określono na 20 miesięcy od daty wpłaty pierwszej transzy od BGK,
- okres wygaszania portfela liczony jest od dnia następnego po dniu zakończenia okresu budowy portfela do dnia wygaśnięcia lub rozwiązania wszystkich zawartych w okresie budowy portfela umów pożyczek, lecz nie dłużej niż 64 miesięcy od dnia zakończenia okresu budowy portfela.

Wynagrodzenie wypłacone do I kwartału 2023 r. wyniosło 1 624,16 tys. zł.

4. Umowa nr 2/PPWT/12218/2018/III/DIF/142, zawarta 8 listopada 2018 r. z Funduszem Wschodnim Sp. z o.o.:

- wkład BGK wyniósł 10 000,00 tys. zł, wkład PF 408,16 tys. zł,
- wskaźnik realizacji umowy określono na udzielenie co najmniej 75 jednostkowych pożyczek,
- czas budowy portfela określono na 18 miesięcy od daty wpłaty I transzy od BGK,
- okres wygaszania portfela liczony jest od dnia następnego po dniu zakończenia okresu budowy portfela do dnia wygaśnięcia lub rozwiązania wszystkich zawartych w okresie budowy portfela umów pożyczek, lecz nie dłużej niż 84 miesięcy od dnia zakończenia okresu budowy portfela.

Wynagrodzenie wypłacone do I kwartału 2023 r. wyniosło 1 618,36 tys. zł.

5. Umowa nr 2/PPWT/12218/2018/IV/DIF/143, zawarta 8 listopada 2018 r. z Krajowym Stowarzyszeniem Wspierania Przedsiębiorczości:

- wkład BGK wyniósł 10 000,00 tys. zł, wkład PF 862,57 tys. zł,
- wskaźnik realizacji umowy określono na udzielenie co najmniej 75 jednostkowych pożyczek,
- czas budowy portfela określono na 18 miesięcy od daty wpłaty I transzy od BGK,
- okres wygaszania portfela liczony jest od dnia następnego po dniu zakończenia okresu budowy portfela do dnia wygaśnięcia lub rozwiązania wszystkich

zawartych w okresie budowy portfela umów pożyczek, lecz nie dłużej niż 84 miesiące od dnia zakończenia okresu budowy portfela.

Wynagrodzenie wypłacone do I kwartału 2023 r. wyniosło 871,04 tys. zł.

6. Umowa nr 2/PPWT/12218/2018/V/DIF/144, zawarta 8 listopada 2018 r. z Działdowską Agencją Rozwoju S.A.:

- wkład BGK wyniósł 10 000,00 tys. zł, wkład PF 717,70 tys. zł,
- wskaźnik realizacji umowy określono na udzielenie co najmniej 75 jednostkowych pożyczek,
- czas budowy portfela określono na 22 miesiące od daty wpłaty I transzy od BGK,
- okres wygaszania portfela liczony jest od dnia następnego po dniu zakończenia okresu budowy portfela do dnia wygaśnięcia lub rozwiązania wszystkich zawartych w okresie budowy portfela umów pożyczek, lecz nie dłużej niż 84 miesiące od dnia zakończenia okresu budowy portfela.

Wynagrodzenie wypłacone do I kwartału 2023 r. wyniosło 1 026,45 tys. zł

7. Umowa nr 2/PPWT/12218/2018/II/DIF/146, zawarta 8 listopada 2018 r. z Lubelską Fundacją Rozwoju:

- wkład BGK wyniósł 10 000,00 tys. zł, wkład PF 0,00 zł,
- wskaźnik realizacji umowy określono na udzielenie co najmniej 50 jednostkowych pożyczek,
- czas budowy portfela określono na 24 miesiące od daty wpłaty I transzy od BGK,
- okres wygaszania portfela liczony jest od dnia następnego po dniu zakończenia okresu budowy portfela do dnia wygaśnięcia lub rozwiązania wszystkich zawartych w okresie budowy portfela umów pożyczek, lecz nie dłużej niż 84 miesiące od dnia zakończenia okresu budowy portfela.

Wynagrodzenie wypłacone do I kwartału 2023 r. wyniosło 1 905,86 tys. zł.

8. Umowa nr 2/PPWT/14720/2021/II/DIF/367, zawarta 23 lutego 2021 r. z Biłgorajską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A.:

- wkład BGK wyniósł 12 000,00 tys. zł, wkład PF 618,56 tys. zł,
- wskaźnik realizacji umowy określono na udzielenie co najmniej 54 jednostkowych pożyczek,
- czas budowy portfela określono na 15 miesięcy od daty wpłaty I transzy od BGK,
- okres wygaszania portfela liczony jest od dnia następnego po dniu zakończenia okresu budowy portfela do dnia wygaśnięcia lub rozwiązania wszystkich zawartych w okresie budowy portfela umów pożyczek, lecz nie dłużej niż 84 miesiące od dnia zakończenia okresu budowy portfela.

Wynagrodzenie wypłacone do I kwartału 2023 r. wyniosło 521,38 tys. zł

9. Umowa nr 2/PPWT/14720/2021/III/DIF/368, zawarta 23 lutego 2021 r. z Polską Fundacją Przedsiębiorczości:

- wkład BGK wyniósł 12 000,00 tys. zł, wkład PF 1052,63 tys. zł,
- wskaźnik realizacji umowy określono na udzielenie co najmniej 54 jednostkowych pożyczek,
- czas budowy portfela określono na 15 miesięcy od daty wpłaty I transzy od BGK,

- okres wygaszania portfela liczony jest od dnia następnego po dniu zakończenia okresu budowy portfela do dnia wygaśnięcia lub rozwiązania wszystkich zawartych w okresie budowy portfela umów pożyczek, lecz nie dłużej niż 84 miesiące od dnia zakończenia okresu budowy portfela.

Wynagrodzenie wypłacone do I kwartału 2023 r. wyniosło 444,05 tys. zł

10. Umowa nr 2/PPWT/14720/2021/III/DIF/369, zawarta 23 lutego 2021 r. z Polską Fundacją Przedsiębiorczości:

- wkład BGK wyniósł 12 000,00 tys. zł, wkład PF 1052,63 tys. zł,
- wskaźnik realizacji umowy określono na udzielenie co najmniej 54 jednostkowych pożyczek,
- czas budowy portfela określono na 15 miesięcy od daty wpłaty I transzy od BGK,
- okres wygaszania portfela liczony jest od dnia następnego po dniu zakończenia okresu budowy portfela do dnia wygaśnięcia lub rozwiązania wszystkich zawartych w okresie budowy portfela umów pożyczek, lecz nie dłużej niż 84 miesiące od dnia zakończenia okresu budowy portfela.

Wynagrodzenie wypłacone do I kwartału 2023 r. wyniosło 458,02 tys. zł.

11. Umowa nr 2/PPWT/14720/2021/IV/DIF/370, zawarta 23 lutego 2021 r. ze Świętokrzyskim Funduszem Rozwoju Sp. z o.o.:

- wkład BGK wyniósł 12 000,00 tys. zł, wkład PF 1 052,63 tys. zł,
- Wskaźnik realizacji umowy określono na udzielenie co najmniej 54 jednostkowych pożyczek.
- czas budowy portfela określono na 15 miesięcy od daty wpłaty I transzy od BGK,
- okres wygaszania portfela liczony jest od dnia następnego po dniu zakończenia okresu budowy portfela do dnia wygaśnięcia lub rozwiązania wszystkich zawartych w okresie budowy portfela umów pożyczek, lecz nie dłużej niż 84 miesiące od dnia zakończenia okresu budowy portfela.

Wynagrodzenie wypłacone do I kwartału 2023 r. wyniosło 430,23 tys. zł.

12. Umowa nr 2/PPWT/14720/2021/V/DIF/371, zawarta 23 lutego 2021 r. z Warmińsko-Mazurską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie:

- wkład BGK wyniósł 12 000,00 tys. zł, wkład PF 1052,63 tys. zł,
- Wskaźnik realizacji umowy określono na udzielenie co najmniej 54 jednostkowych pożyczek,
- czas budowy portfela określono na 15 miesięcy od daty wpłaty I transzy od BGK,
- okres wygaszania portfela liczony jest od dnia następnego po dniu zakończenia okresu budowy portfela do dnia wygaśnięcia lub rozwiązania wszystkich zawartych w okresie budowy portfela umów pożyczek, lecz nie dłużej niż 84 miesiące od dnia zakończenia okresu budowy portfela.

Wynagrodzenie wypłacone do I kwartału 2023 r. wyniosło 458,39 tys. zł

13. Umowa nr 2/PPWT/3817/2017/IV/DIF/035, zawarta 28 września 2017 r. z Konsorcjum ECDF S.A (Lider) oraz MEGA SONIC S.A (Uczestnik Konsorcjum):

- wkład BGK wyniósł 10 000,00 tys. zł, wkład PF 1111,11 tys. zł.
- wynagrodzenie wypłacone wyniosło 111,19 tys. zł.
- wskaźnik realizacji umowy określono na udzielenie co najmniej 98 jednostkowych pożyczek.

14. Umowa nr 2/PPWT/3817/2017/IV/DIF/036, zawarta 28 września 2017 r. z Konsorcjum ECDF S.A oraz MEGA SONIC S.A.:
- wkład BGK wyniósł 10 000,00 tys. zł, wkład PF 1111,11 tys. zł,
 - wynagrodzenie wypłacone wyniosło 111,19 tys. zł,
 - wskaźnik realizacji umowy określono na udzielenie co najmniej 98 jednostkowych pożyczek.
15. Umowa nr 2/PPWT/8717/2017/1/DIF/052, zawarta 10 listopada 2017 r. z Konsorcjum ECDF S.A oraz MEGA SONIC S.A.:
- wkład BGK wyniósł 10 000,00 tys. zł, wkład PF 1111,11 tys. zł,
 - wynagrodzenie wypłacone wyniosło 66,05 tys. zł,
 - wskaźnik realizacji umowy określono na udzielenie co najmniej 98 jednostkowych pożyczek.

W okresie objętym kontrolą rozwiązano trzy umowy wdrożenia i zarządzania instrumentem finansowym Pożyczka na Rozwój Turystyki¹⁰, zawarte z jednym PF, tj. Konsorcjum ECDF S.A (Lider) oraz MEGA SONIC S.A (Uczestnik Konsorcjum). Przyczyną ich rozwiązania było niewywiązanie się z nałożonych umową obowiązków. W ramach ww. umów BGK przekazał ww. PF środki w wysokości – 5 000 tys. zł (umowa nr 2/PPWT/3817/2017/IV/DIF/035), 7 686 tys. zł (2/PPWT/3817/2017/IV/DIF/036) i 2 500 tys. zł (2/PPWT/8717/2017/1/DIF/052) oraz wypłacił wynagrodzenie w wysokości odpowiednio: 111,19 tys. zł, 111,19 tys. zł oraz 66,05 tys. zł. Pośrednik ten zwrócił środki w wysokości odpowiednio: 3 977,53 tys. zł, 5 065,47 tys. zł i 2 065,76 tys. zł, a naliczone odsetki karne wyniosły odpowiednio: 541,92 tys. zł, 1 229,05 tys. zł i 296,79 tys. zł.

(akta kontroli str. 81-86)

1.6. BGK wyegzekwował od PF wniesienie zabezpieczenia należytego wykonania umów wdrożenia i zarządzania instrumentem finansowym Pożyczka na Rozwój Turystyki. W związku z tym Bank otrzymał:

- pełnomocnictwa do rachunków bankowych udzielone przez PF na rzecz BGK oraz IK,
- cesje praw z wierzytelności i zabezpieczeń ustanowionych przez Ostatecznych Odbiorców na rzecz PF w związku z zawartymi umowami pożyczki,
- weksle własne in blanco wraz z deklaracjami wekslowymi.

BGK nie żądał od PF ustanowienia dodatkowego zabezpieczenia, poza określonymi w umowach.

(akta kontroli str. 87-92)

1.7. W okresie objętym kontrolą BGK otrzymał od IK środki na realizację Strategii inwestycyjnej w wysokości 177 034,33 tys. zł, które wypłacono w 25 transzach. Do końca drugiego kwartału 2023 r. BGK naliczył opłaty za zarządzanie i pobrał je z rachunku bankowego Strategii w kwocie ogółem 9 663,93 tys. zł. Opłata za zarządzanie środkami Strategii nie przekroczyła rocznie 1,13% środków ogółem przeznaczonych na jej realizację, tj. co było zgodne z wartością przyjętą w Strategii inwestycyjnej. Prognozowane opłaty za zarządzanie w okresie od trzeciego kwartału 2023 r. do zakończenia Strategii (pierwszy kwartał 2030 r.) wyniosą 7 013,1 tys. zł.

(akta kontroli str. 93-96)

¹⁰ Umowy nr 2/PPWT/3817/2017/IV/DIF/035, 2/PPWT/3817/2017/IV/DIF/036, 2/PPWT/8717/2017/1/DIF/052.

1.8. Według stanu na koniec pierwszego kwartału 2023 r. zaplanowane w Strategii inwestycyjnej wskaźniki zostały osiągnięte na następującym poziomie:

- wartość udzielonego wsparcia wyniosła 196,8 mln zł, tj. 98,9% wartości docelowej,
- liczba wspartych MŚP wyniosła 954 (86,7% planowanego wskaźnika), w tym liczba MŚP, które skorzystały z doradztwa/szkoleń – 429 (107,2%),
- inwestycje prywatne wygenerowane przez MŚP na kwotę 33,6 mln zł (96,1%),
- całkowita liczba utworzonych nowych miejsc pracy przez MŚP wynosiła 151,5 (33,7%).

(akta kontroli str. 97-103)

1.9. BGK skorzystał z prawa opcji na zasadach i warunkach określonych w umowie wdrożenia i zarządzania instrumentem finansowym Pożyczka na Rozwój Turystyki w przypadku 10 umów o numerach:

1. 2/PPWT/12218/2018/II/DIF/141 – dwukrotnie skorzystano z prawa opcji. Dodatkowo zwiększono wkład BGK o 4 000,00 tys. zł oraz określono wskaźnik realizacji umowy na udzielenie co najmniej 14 jednostkowych pożyczek. Druga opcja zwiększyła wkład BGK o 4 500,00 tys. zł, a wskaźnik określono na udzielenie co najmniej 16 jednostkowych pożyczek.
2. 2/PPWT/12218/2018/III/DIF/142 – dwukrotnie skorzystano z prawa opcji. Zwiększono wkład BGK o 4 444,44 tys. zł, a następnie o 5 555,55 tys. zł. Określono wskaźnik realizacji umowy na udzielenie odpowiednio: co najmniej 27 i 34 jednostkowych pożyczek.
3. 2/PPWT/12218/2018/IV/DIF/143 – dwukrotnie skorzystano z prawa opcji. Zwiększono wkład BGK o 3 888,88 tys. zł, a następnie o 2 500,00 tys. zł. Określono wskaźnik realizacji umowy na udzielenie odpowiednio: co najmniej 24 i 15 jednostkowych pożyczek.
4. 2/PPWT/12218/2018/V/DIF/144 – zwiększono wkład BGK o 3 636,36 tys. zł oraz określono wskaźnik realizacji umowy na udzielenie co najmniej 22 jednostkowych pożyczek.
5. 2/PPWT/12218/2018/VI/DIF/146 – dwukrotnie skorzystano z prawa opcji. Zwiększono wkład BGK o 4 583,33 tys. zł a następnie o 2 500,00 tys. zł. Określono wskaźnik realizacji umowy na udzielenie odpowiednio: co najmniej 17 i 9 jednostkowych pożyczek.
6. 2/PPWT/14720/2021/II/DIF/367 – dwukrotnie skorzystano z prawa opcji. Zwiększono wkład BGK dwukrotnie o 4 000,00 tys. zł. Określono wskaźnik realizacji umowy na udzielenie co najmniej 18 jednostkowych pożyczek w przypadku obydwu opcji.
7. 2/PPWT/14720/2021/III/DIF/368 – dwukrotnie skorzystano z prawa opcji. Zwiększono wkład BGK dwukrotnie o 4 000,00 tys. zł. Określono wskaźnik realizacji umowy na udzielenie co najmniej 18 jednostkowych pożyczek w przypadku obydwu opcji.
8. 2/PPWT/14720/2021/IV/DIF/369 – dwukrotnie skorzystano z prawa opcji. Zwiększono wkład BGK dwukrotnie o 4 000,00 tys. zł. Określono wskaźnik realizacji umowy na udzielenie co najmniej 18 jednostkowych pożyczek w przypadku obydwu opcji.
9. 2/PPWT/14720/2021/V/DIF/370 – dwukrotnie skorzystano z prawa opcji. Zwiększono wkład BGK dwukrotnie o 4 000,00 tys. zł. Określono wskaźnik

realizacji umowy na udzielenie co najmniej 18 jednostkowych pożyczek w przypadku obydwu opcji.

10. 2/PPWT/14720/2021/IV/DIF/371 – dwukrotnie skorzystano z prawa opcji. Zwiększono wkład BGK dwukrotnie o 4 000,00 tys. zł. Określono wskaźnik realizacji umowy na udzielenie co najmniej 18 jednostkowych pożyczek w przypadku obydwu opcji.

(akta kontroli str. 104-117)

1.10. BGK nie obniżał limitu pożyczki PF w trakcie realizacji umowy wdrożenia i zarządzania instrumentem finansowym Pożyczka na Rozwój Turystyki.

(akta kontroli str. 118)

1.11. BGK podejmował działania mające na celu informowanie i promowanie instrumentu finansowego Pożyczka na Rozwój Turystyki, tj. m.in. w ramach ogólnopolskiej kampanii reklamowej dla pożyczki, a także przez zakup powierzchni reklamowych, udział w konferencjach i spotkaniach, produkcję cyklu wywiadów z przedsiębiorcami pt. „Success story”, zakup materiałów reklamowych. Na ten cel wydatkowano 1 976,44 tys. zł (w 2017 r. – 122,63 tys. zł, w 2018 r. – 620,10 tys. zł, w 2019 r. – 679,10 tys. zł, w 2020 r. – 66,01 tys. zł i w 2021 r. – 486,23 tys. zł).

(akta kontroli str. 119-146)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność BGK w zakresie realizacji Strategii Inwestycyjnej.

OBSZAR

2. Nadzór i kontrola nad procesem udzielania wsparcia w formie pożyczek na rozwój turystyki

Opis stanu
faktycznego

2.1. Zgodnie z postanowieniami umów operacyjnych, pośrednicy finansowi zobowiązani byli do sporządzania sprawozdań z rzeczowej i finansowej realizacji umowy, umożliwiającej zbieranie informacji niezbędnych do oceny prawidłowej realizacji umowy oraz monitorowania postępu realizacji Strategii inwestycyjnej. Pracownicy BGK odpowiedzialni za realizację PPW-T mieli stały dostęp do aplikacji POIF¹¹, przy pomocy której na bieżąco monitorowali przebieg realizacji Programu. Pośrednicy zobowiązani byli do bieżącego wprowadzania do ww. systemu informacji dotyczących zawartych umów pożyczek, w tym pomiarów efektów inwestycji. BGK, zgodnie z zawartą umową, przedkładał do IK sprawozdania kwartalne z przebiegu realizacji Strategii inwestycyjnej, które zawierały m.in. informacje dotyczące osiągniętego poziomu wskaźników. Dyrektor Biura DIF wyjaśnił, że BGK był w stałym kontakcie z IK, m.in. przekazywał na bieżąco informacje o pożyczkach niekwalifikowalnych.

Zadania polegające na prowadzeniu monitoringu przebiegu realizacji Strategii inwestycyjnej oraz na weryfikacji i zatwierdzeniu wniosków o wypłatę transz oraz wniosków o wypłatę wynagrodzenia przez BGK przypisano DIF. Zadania polegające na przeprowadzaniu kontroli pośredników finansowym i ostatecznych odbiorców przypisano do Biura Kontroli Operacyjnej (aktualnie Biuro Kontroli Stron Trzecich).

(akta kontroli str. 11-16, 147-177)

¹¹ Platforma internetowa służąca pośrednikowi finansowemu do przekazywania informacji o postępie rzeczowym i finansowym realizacji umowy, dalej: POIF.

2.2. Do końca I kwartału 2023 r. BGK wypłacił PF kwotę ujętą w zatwierdzonych wnioskach o wypłatę transz w łącznej kwocie 213 608,58 tys. zł. Analiza wniosków o wypłatę transz złożonych w ramach czterech umów¹² wykazała, że:

- wnioski weryfikowane były pod kątem poprawności w zakresie formalnym, merytorycznym i rachunkowym, a także akceptacji sprawozdań z postępu za okres, którego one dotyczyły,
- z weryfikacji sporządzano dokumentację zgodną z wewnętrznymi procedurami,
- sprawozdania z postępu rzeczowego i finansowego weryfikowano średnio 15 dni roboczych (od 9 do 22 dni),
- wnioski procedowano średnio 12 dni roboczych od zaakceptowania sprawozdania (od 3 do 27 dni),
- wypłata środków następowała średnio w ciągu dwóch dni (od jednego do sześciu dni) od zatwierdzenia wniosku.

Bank naliczył pośrednikom finansowym wynagrodzenia za realizację umowy i zarządzanie środkami pożyczki w łącznej kwocie 11 899,22 tys. zł. Analiza wniosków o wypłatę wynagrodzenia⁵ wykazała m.in., że:

- wnioski weryfikowane były pod kątem poprawności w zakresie formalnym i rachunkowym,
- z weryfikacji sporządzano dokumentację zgodną z wewnętrznymi procedurami,
- wnioski procedowano średnio cztery dni (od 1 do 19 dni),
- wypłata środków następowała średnio w ciągu dwóch dni (od jednego do pięciu dni) od zatwierdzenia wniosku.

W sierpniu 2018 r. BGK wypowiedział trzy umowy¹³ wdrożenia i zarządzania Instrumentu Finansowego Pożyczka na Rozwój Turystyki zawarte z konsorcjum ECDF S.A oraz Mega Sonic S.A. Podstawą prawną ich wypowiedzenia były postanowienia §25 ust. 5 pkt 2 i 7 tych umów, zaś podstawą faktyczną były stwierdzone przez Bank nieprawidłowości oraz wykorzystanie wniesionego wkładu funduszu niezgodnie z umową, przepisami prawa lub procedurami właściwymi dla operacji. W szczególności dotyczyły one niestosowania procedur wewnętrznych udzielania pożyczek, występowania konfliktu interesów w procesie udzielania pożyczek na każdym etapie ich udzielania oraz występowania szeregu naruszeń w procesie udzielania pożyczek ostatecznym odbiorcom i ich dokumentowania. W toku czynności nadzorczych BGK ustalił m.in. istniejące powiązania pomiędzy tym pośrednikiem, a częścią ostatecznych odbiorców, którym pośrednik udzielił pożyczek. W przypadku każdej z ww. trzech wypowiedzianych umów, BGK wezwał pośrednika finansowego do:

- zwrotu wkładu w wysokości odpowiednio: 1 926,7 tys. zł, 1 746,7 tys. zł oraz 433,7 tys. zł,
- zwrotu kwoty opłaty za zarządzanie w wysokości odpowiednio: 111,2 tys. zł, 111,2 tys. zł oraz 66,0 tys. zł,
- zapłaty kar umownych z tytułu niezrealizowania wskaźnika umowy: 73,0 tys. zł, 41,1 tys. zł, 62,3 tys. zł,
- zapłaty kar umownych z tytułu wypowiedzenia umowy: 500,0 tys. zł, 750,0 tys. zł oraz 250,0 tys. zł,
- wydania dokumentacji przejmowanych umów inwestycyjnych,

¹² Do badania wybrano wnioski składane przez PF w ramach umów: 2/PPWT/14720/2021/IV/DIF/367, 2/PPWT/14720/2021/III/DIF/369, 2/PPWT/14720/2021/IV/DIF/370 i 2/PPWT/14720/2021/IV/DIF/371.

¹³ Nr: 2/PPWT/3817/2017/IV/DIF/035 z 28 września 2017 r., nr 2/PPWT/3817/2017/IV/DIF/036 z 28 września 2017 r. oraz nr 2/PPWT/3817/2017/IV/DIF/052 z 10 listopada 2017 r.

- wykupu weksli na kwotę odpowiednio: 2 040,7 tys. zł, 4 652,4 tys. zł i 1 380,8 tys. zł.

Według stanu na 10 sierpnia 2023 r. środki wypłacone przez BGK konsorcjum ECDF S.A oraz Mega Sonic S.A. wynosiły:

- 5 000,0 tys. zł w ramach transz umownych oraz 111,2 tys. zł jako wynagrodzenie¹⁴, z czego odzyskano kwotę 4 051,8 tys. zł oraz naliczono odsetki karne w kwocie 586,5 tys. zł (do BGK nie wpłynęła żadna kwota z tytułu zapłaty odsetek),
- 7 686,0 tys. zł (transze umowne) oraz 111,2 tys. zł (wynagrodzenie)¹⁵, zaś odzyskana kwota wynosiła 5 196,2 tys. zł. Odsetki karne naliczono na kwotę 1 336,5 tys. zł, z czego BGK nie otrzymał żadnej wpłaty,
- 2 500,0 tys. zł (transze) oraz 66,0 tys. zł (wynagrodzenie)¹⁶, przy czym kwota odzyskana wyniosła 2 122,0 tys. zł. Odsetki karne naliczono na kwotę 315,8 tys. zł, z czego BGK nie otrzymał żadnej wpłaty.

We wrześniu 2018 r. BGK złożył zawiadomienie do organów ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami na poziomie PF, wnioskując jednocześnie o zabezpieczenie dokumentacji oraz majątku pośrednika w celu skutecznego dochodzenia roszczeń. W związku z brakiem wykupu weksli przez PF, w grudniu 2018 r. BGK, zastępowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej, złożył pozew przeciwko konsorcjum ECDF S.A oraz Mega Sonic S.A. Według stanu na 10 sierpnia 2023 r. BGK posiadał tytuł wykonawczy w postępowaniu nakazowym obejmujący m.in. wierzytelności z tytułu ww. weksli¹⁷, który stanowił podstawę do wszczęcia postępowań egzekucyjnych. Jedno z nich zostało umorzone wobec stwierdzenia jego bezskuteczności, w kolejnym z nich został wyznaczony termin drugiej licytacji na wrzesień 2023 r., zaś w trzecim przypadku egzekucja była w toku z uwagi na okoliczności, w których komornik sądowy nie znalazł majątku podlegającego zajęciu.

(akta kontroli str. 178-266, 289-298)

2.3. W okresie objętym kontrolą BGK nie prowadził działań windykacyjnych w ramach realizacji Programu, bowiem nie było takiej konieczności.

(akta kontroli str. 267)

2.4. BGK sprawował nadzór nad realizacją przez pośredników finansowych umów wdrożenia i zarządzania instrumentem Pożyczka na Rozwój Turystyki, m.in. poprzez przeprowadzanie kontroli PF. W okresie objętym kontrolą sporządzane były roczne plany kontroli, obejmujące lata 2018-2023. Zaplanowano i przeprowadzono dziewięć kontroli realizacji umów operacyjnych PF. Zakres kontroli obejmował prawidłowość realizacji umów operacyjnych, tj. m.in. kwalifikowalność i celowość powierzonych środków, wewnętrzne przepisy dotyczące udzielonych wsparć, prawidłowość wyboru ostatecznego odbiorcy i stosowanie metodyki oceny ostatecznego odbiorcy, poprawność monitoringu i kontroli ostatecznego odbiorcy oraz prowadzenia działań windykacyjnych. Nieprawidłowości stwierdzono w przypadku siedmiu kontrolowanych umów (78%), a dotyczyły m.in. wprowadzania niewłaściwych danych do systemu POIF, braku zawarcia wszystkich zabezpieczeń wynikających z umowy pożyczki, braku właściwego udokumentowania weryfikacji nakładania się finansowania. Bank sprawował nadzór nad wdrożeniem zaleceń pokontrolnych, poprzez ich monitoring i gromadzenie informacji o sposobie ich realizacji. W wyniku stwierdzonych

¹⁴ Umowa 2/PPWT/3817/2017/IV/DIF/035.

¹⁵ Umowa 2/PPWT/3817/2017/IV/DIF/036.

¹⁶ Umowa 2/PPWT/3817/2017/IV/DIF/052.

¹⁷ Wypełnionych 1 października 2018 r. z terminem płatności na dzień 18 października 2018 r.

nieprawidłowości jednemu PF wymierzono karę umowną w wysokości 349,24 tys. zł, która w całości została przez niego zapłacona.

W 2021 r. Bank przeprowadził kontrolę planową w Świętokrzyskim Funduszu Rozwoju Sp. z o.o. w Kielcach w zakresie prawidłowości realizacji umowy nr 2/PPWT/14720/2021/IV/DIF/370. Kontrola ta nie ustaliła nieprawidłowości.

Kontrola NIK wykazała natomiast, że w latach 2021-2023 (do I kwartału) wystąpiły 22 przypadki przekazania środków finansowych przez ww. pośrednika finansowego na konta kontrahentów lub wykonawców ostatecznych odbiorców, zamiast na konta ostatecznych odbiorców (szerzej opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

W okresie objętym kontrolą do BGK wpłynęły trzy skargi dotyczące realizacji umów operacyjnych przez PF. Dotyczyły one głównie obsługi złożonego wniosku o udzielenie pożyczki, tj. zbyt długiego czasu obsługi wniosku czy braku wskazania przyczyny odmowy przyznania pożyczki. Bank skierował do PF zalecenia dotyczące sposobów obsługi wnioskodawców w celu wyeliminowania podobnych sytuacji w przyszłości.

(akta kontroli str. 268-288, 299-479, 517-664)

2.5. BGK podejmował działania w sytuacji istotnych ograniczeń w funkcjonowaniu branży turystycznej, wynikających z pandemii COVID-19. Podmioty dotknięte trudną sytuacją związaną z pandemią mogły skorzystać z korzystniejszych warunków pożyczek z Programu. Ułatwienia w spłacie pożyczek obejmowały m.in. 6-miesięczne „wakacje kredytowe” dla spłat rat kapitałowych lub kapitałowo-odsetkowych, brak wymaganego wkładu własnego czy możliwość przeznaczenia pożyczki w całości na sfinansowanie wydatków związanych z bieżącą działalnością firmy.

(akta kontroli str. 299-481)

2.6. Zgodnie z wewnętrznymi regulacjami¹⁸ BGK prowadził wyodrębnioną ewidencję księgową umożliwiającą identyfikację wszystkich transakcji oraz poszczególnych operacji bankowych związanych z realizacją Strategii inwestycyjnej. Zgodnie z nimi ewidencjonowano środki z tytułu przychodów i wpływów uzyskiwanych z tytułu lokowania i inwestowania środków oraz umożliwiono ich identyfikację zgodnie z zasadami księgowymi stosowanymi przez BGK.

(akta kontroli str. 482-515)

2.7. W okresie objętym kontrolą, w zakresie realizacji Strategii inwestycyjnej nie były planowane oraz nie miały miejsca czynności audytora wewnętrznego.

(akta kontroli str. 516)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W ramach sprawowanego nadzoru nad Świętokrzyskim Funduszem Rozwoju Sp. z o.o. (dalej: Spółka lub ŚFR) Bank nie ustalił nieprawidłowości w działalności tej jednostki, polegających na niewłaściwym sposobie przekazywania środków z pożyczek, pomimo przeprowadzenia w tej spółce kontroli, którą objęto m.in. zagadnienia z ww. zakresu. W toku kontroli, przeprowadzonej w okresie od 22 listopada do 3 grudnia 2021 r., nie stwierdzono bowiem nieprawidłowych zapisów uchwały Zarządu ŚFR¹⁹, dotyczących tego, że środki z udzielonej pożyczki

¹⁸ Zarządzenia Prezesa Zarządu BGK w sprawie wprowadzenia instrukcji wewnętrznej „Plan kont Banku Gospodarstwa Krajowego” oraz Zarządzenia Prezesa BGK w sprawie wprowadzenia instrukcji wewnętrznej „Zasady prowadzenia rachunkowości w Banku Gospodarstwa Krajowego według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej”.

¹⁹ Uchwała nr 313/2021 z 19 kwietnia 2021 r. Zarządu Świętokrzyskiego Funduszu Rozwoju spółka z o.o. z siedzibą w Kielcach w sprawie przyjęcia wzoru umowy o udzielenie Pożyczki na Rozwój Turystyki.

mogą zostać przekazane m.in. na rachunki wskazane na fakturach lub rachunkach przedkładanych do uruchomienia środków z pożyczki. W rezultacie, co wykazała kontrola NIK przeprowadzona w ww. spółce, w przypadku 22 umów pożyczek jednostkowych udzielonych na kwotę 4 130,94 tys. zł, ŚFR przekazał kwoty udzielonych pożyczek w wysokości 3 403,73 tys. zł bezpośrednio na rachunki bankowe wykonawców lub kontrahentów ostatecznych odbiorców, zamiast na konta ostatecznych odbiorców, co było wymagane zapisami punktu 7 rozdziału III załącznika nr 3 Umowy Operacyjnej (Procedura Składania Rozliczeń Operacji). Zgodnie z tymi zasadami, wypłaty jednostkowych pożyczek na rzecz ostatecznych odbiorców odbywają się w sposób określony w załączniku nr 8 (Schemat Przepływów pomiędzy Rachunkami Bankowymi w ramach Operacji), tj. na rachunek bankowy ostatecznego odbiorcy. Podkreślenia wymaga również fakt, że mechanizm przekazywania środków finansowych z pożyczek był przedmiotem badań kontrolnych BGK w ramach analizy dwóch umów skontrolowanych w ramach tej kontroli²⁰.

Dyrektor Biura Funduszy Europejskich II DIF wyjaśniła, że w trakcie czynności kontrolnych potwierdzono, że pośrednik finansowy dokonał wypłaty kwot pożyczek na rachunek kontrahentów ostatecznych odbiorców. Działanie takie zostało uznane za prawidłowe i zgodne z postanowieniami Umowy, gdyż:

- umowa operacyjna zawierana z pośrednikami finansowymi mówi o wypłatach jednostkowych pożyczek na rzecz ostatecznych odbiorców, nie określając form tych płatności,
- wypłata do kontrahenta jest formą wypłaty na rzecz ostatecznego odbiorcy, bo to jego zobowiązanie wobec kontrahenta regulowane jest poprzez uruchomienie pożyczki,
- płatności do kontrahentów to najbezpieczniejsza forma uruchomienia, gdyż pośrednik dokonuje płatności w sposób bezpośredni, co skraca drogę rozliczenia wydatków w ramach danej pożyczki, a moment wypłaty jest też traktowany jako moment potwierdzenia kwalifikowalności wydatku,
- schemat przepływów finansowych w istocie mówi o rachunku ostatecznego odbiorcy, ale w rozumieniu BGK, jak i pośrednika, jest to także rachunek kontrahenta, gdyż wypłata do kontrahenta stanowi uruchomienie środków pożyczki,
- metryka Instrumentu Finansowego nie precyzuje form wypłaty, dając dowolność pośrednikowi, aby w oparciu o własne rozwiązania i biorąc pod uwagę indywidualny przypadek, mógł zastosować właściwe rozwiązanie.

Zgodnie z rozdziałem VIII pkt 2 metryki instrumentu finansowego Pożyczka na rozwój turystyki, stanowiącej załącznik nr 2 do umowy z PF, wypłata jednostkowej pożyczki następuje po ustanowieniu prawnych zabezpieczeń spłaty pożyczki, zgodnie z wewnętrznymi procedurami pośrednika finansowego i obowiązującymi standardami rynkowymi w tym zakresie. Wypłata środków z tytułu zawartych umów pożyczek nastąpiła po ustanowieniu zabezpieczeń, zgodnie z zapisami umów inwestycyjnych. Dodatkowo, zgodnie z rozdziałem III pkt 5 procedury składania rozliczeń operacji, stanowiącej załącznik nr 3 do umowy z PF, jednostkowe pożyczki, zawierające wkład BGK oraz wkład pośrednika finansowego, wypłacane są na rzecz ostatecznych odbiorców z odpowiedniego dla danego Instrumentu Finansowego Rachunku Bankowego Wypłat Jednostkowych Pożyczek. Zasady wypłaty środków z pożyczek zostały uregulowane w Umowie pożyczki. Założono, że pośrednik przelewać będzie środki na rachunki wskazywane w fakturach/rachunkach. W dyspozycji uruchomienia środków pieniężnych z pożyczki ostatecznego odbiorcy wskazał rachunek bankowy

²⁰ Wysokość środków przekazanych bezpośrednio na konta bankowe wykonawców wyniosły łącznie 348,66 tys. zł.

do wypłaty środków z pożyczki. W ten sposób możliwe było potwierdzenie, że środki z pożyczki zostały wypłacone na rzecz ostatecznego odbiorcy. Sytuacja, w której środki z pożyczki są wypłacane bezpośrednio na rachunek kontrahenta/dostawcy usługi jest sytuacją zapewniającą wysoki poziom bezpieczeństwa transakcji. Pośrednik Finansowy może natychmiast potwierdzić celowość wydatkowania środków pożyczki i zapewnić jego zgodność z celami wskazanymi w metryce. Tym samym ograniczone jest ryzyko niekwalifikowalności wydatków i niewykorzystania ich zgodnie z celem wskazanym w umowie pożyczki i metryce.

Najwyższa Izba Kontroli nie podziela stanowiska Dyrektora Biura Funduszy Europejskich II DIF odnośnie tego, że wypłaty kwot pożyczek na rachunek kontrahentów ostatecznych odbiorców były działaniem prawidłowym i zgodnym z postanowieniami Umowy. Zasady wypłaty jednostkowych pożyczek określone w załączniku nr 8 do Umowy Operacyjnej wskazują bowiem wprost, że dokonuje się ich bezpośrednio na rachunek bankowy ostatecznego odbiorcy, a zgodnie z § 1 pkt 17 i 20 Umowy Operacyjnej, ostateczny odbiorca to podmiot, który zawarł z pośrednikiem finansowym umowę pożyczki. Ponadto, zgodnie z zapisami rozdziału VIII pkt 8 metryki instrumentu finansowego Pożyczka na rozwój turystyki, stanowiącej załącznik nr 2 do Umowy Operacyjnej, faktura lub dokument równoważny, w rozumieniu przepisów prawa krajowego jest dokumentem potwierdzającym wydatkowanie środków zgodnie z celem, na jaki zostały przyznane.

(akta kontroli str. 278-288, 299-479, 517-664)

OCENA CZĄSTKOWA

Bank prawidłowo prowadził monitoring przebiegu realizacji Programu poprzez bieżącą analizę sprawozdawczości pośredników finansowych oraz złożonych wniosków o wypłaty transz środków. W sposób należyty podjął także działania mające na celu wypowiedzenie trzech umów zawartych z pośrednikiem finansowym z powodu stwierdzonych istotnych nieprawidłowości w ich realizacji, a także działania mające na celu wyegzekwowanie wypłaconych pośrednikowi środków. Kontrola wykazała jednak przypadek nieustalenia istotnych nieprawidłowości w ramach przeprowadzonej kontroli pośrednika finansowego, związanych z niewłaściwym przekazywaniem środków pożyczki.

IV. Uwagi i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag. W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujący wniosek:

Wnioski

Wzmocnienie nadzoru nad mechanizmem przekazywania ostatecznym odbiorcom środków finansowych pochodzących z pożyczek.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Olsztyn, 15 września 2023 r.

Kontroler
Sebastian Helbrecht
Specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Olsztynie
p.o. Dyrektor
Piotr Górny

.....
podpis

.....
podpis